

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

університет імені Олеся Гончара. Вип. 2, Т. 12, 2020. С. 46–52. DOI: 10.15421/352033.

4. Фрейд З. Майбутнє однієї ілюзії. Харків, 2013. 157 с.

5. Nicolescu. B. Transdisciplinaridade: uma esperança para a humanidade. *Transdisciplinaridade e educação do futuro*. Brasília: Cátedra UNESCO de Juventude, Educação e Sociedade ; Universidade Católica de Brasília, 2019. P. 13–18.

6. Pinker S. The Blank Slate. The Modern Denial of Human Nature. London, 2003. 560 p.

Артем Крисько,

студент Сумського державного університету

САМОГУБСТВО ЯК ВТРАТА СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Самогубство в людському світі існує чи не стільки, скільки існує сам цей світ. Та залишається воно поширеним явищем і сьогодні, стаючи безумовним лідером серед неприродних причин смерті людей на планеті. З огляду на це самогубство є однією з найбільш актуальних і складних проблем сучасності. В українському суспільстві воно теж має місце, коли людина позбавляє себе життя з тих чи інших причин, які ми і спробуємо проаналізувати в даній роботі.

Метою дослідження є аналіз причин самогубства в сучасному суспільстві.

Перші згадки про самогубство відобразилися у міфах та легендах. Його описи можна знайти у всіх мистецьких, літературних та живописних творах людства. При цьому відношення до самогубства та розуміння його причин серед суспільств та тогочасних народів було різним, залежно від історичного періоду та рівня розвитку людства, розуміння ним цінності життя та його сенсу. Наприклад, первісним суспільством самогубство як смерть здебільшого сприймалося негативно, оскільки пов'язувалося з перетворенням людини на

злого духа, що викликало занепокоєння та відчуття страху в соціумі. А в деяких випадках ритуального жертвоприношення воно навпаки знаходило своє позитивне відображення.

Не забороненим самогубство було і в стародавньому світі. Так, для епікурейця самогубство було «своєрідним прекрасним запасним виходом, через який можна без зайвих роздумів вислизнути, якщо ситуація з тих чи інших причин перестала задовольняти його. Якщо життя перестає приносити задоволення і перестає бути прекрасним – немає причини для затримки. Або життя без печалей, або щаслива смерть» [3].

У сучасному світі, згідно з даними та статистикою Всесвітньої організації охорони здоров'я, самогубство вийшло на третє місце серед причин смерті [2]. Кожного року від одного до чотирьох мільйонів людей здійснює суїцид, ще більше – близько двадцяти мільйонів здійснює невдалі спроби покінчити зі своїм життям. В Україні самогубство сьогодні теж є дуже поширеним явищем, що відносить її до числа країн з «червоним» рівнем суїцидальних настроїв.

Тобто, у наш час, у добу високих технологій ХХІ ст., самогубство стало більш поширеним явищем, ніж це колись було в історії людства. Як це пояснити? Чому людина як безумовно найрозумніша та найосвіченіша істота на планеті позбавляє себе найціннішої можливості – жити, розвиватися, відчувати, переживати та просто існувати в колі родини, друзів, роботи тощо?

Сучасні дослідники вважають, що причин для здійснення людиною самогубства сьогодні є багато, і вони різноманітні. Люди вбивають себе від нещасливого кохання, від сильної пристрасті або від нещасного сімейного життя, від безсилля, ганьби, втрати честі, безнадійної хвороби, страху страждань тощо. Ризик суїциду може зростати через тривалу залежність від алкоголю, наркотиків чи спадкових психічних та генетичних хвороб. За теорією американського психіатра К. Меннінгера такими причинами є ненависть та бажання помститися, зробити боляче іншій людині; стан тривалої депресії, безнадійності та розчарування; почуття провини; бажання привернути увагу до своїх проблем [5]. Поширеними причинами самогубства також вважаються

психічні розлади, фінансові проблеми, сварки з рідними, непорозуміння з однолітками, депресії, перевтомлення та виснаження, що викликані, переважно, життєвими подіями.

Можна інакше сказати, що причина самогубства людини прихована у відсутності її рівноваги. Адже ми радіємо та сумуємо, отримуємо задоволення та впадаємо в депресію, маємо успіх та невдачі. Постійне протистояння доброго та поганого – це емоційні гойдалки, які ми не в змозі зупинити, а тому переживаємо сумніви, страждання, невпевненість у самих собі.

Та все ж це часткові відповіді на поставлене нами питання. На нашу думку, найбільш повну та узагальнену відповідь на нього свого часу дав М. Бердяєв у присвяченому цій темі психологічному етюді «Про самогубство» [1]. Як і Ф. Ніцше, М. Бердяєв був переконаний, що людина здатна перенести будь-які страждання, будь-які випробування (смерть близьких людей, хворобу, бідність, розчарування в людях, зраду друзів тощо). Адже сил у неї більше, ніж вона сама думає. Але є одна-єдина причина, яку пережити вона не в змозі – це втрата сенсу самих цих випробувань чи страждань як сенсу самого життя. «Страждання, сенс і мета якого усвідомлені, є зовсім інше страждання, ніж страждання безцільне і безглузде. Героїчне переживання найтяжчих випробувань передбачає свідомість сенсу випробуваного... Для того, щоб витримати це випробування, перенести ці страждання, потрібно усвідомити, що те, що відбувається, має якийсь сенс, що воно не є чистим безглуздом і втратою» [1]. Важливо, що сенс життя М. Бердяєв вбачав у можливості і бажанні людини жити в ім'я інших, в ім'я якоїсь ідеї, в ім'я своєї віри. На його думку, людина, яка вирішила накласти на себе руки, на це не здатна. «Якби самогубець у фатальну хвилину здатний був думати про інших і зробити для інших жертву, рука його здригнулася б і життя його було б врятовано. Це означає, що до світу він орієнтований егоцентрично. Але егоцентричне орієнтування завжди є джерелом рабства» [1]. Додамо, що справжній сенс життя людини, який ніколи не минає і залишається в ній як внутрішня основа та її життєва сила, М. Бердяєв вбачав у Богові. Тому боротьба з самогубством,

проти самогубних настроїв, на його думку, завжди була і буде боротьбою за релігійний сенс життя, за образ і подобу Бога в людині [1].

Близькою до позиції М. Бердяєва щодо причин самогубства є і точка зору В. Франкла, людини, яка пройшла жахіття фашистських концтаборів та змогла вижити, не кинутися на колючий дріт під напругою, щоб через самогубство позбавити себе страждань. «Безвихідь ситуації, щоденна, щогодинна, щохвилинна загроза загибелі – все це призводило майже кожного з нас, хай навіть на мить, ненадовго, до думки про самогубство» [4]. Висновок В. Франкла про те, що дало йому сил вижити в нелюдських умовах, полягав у тому, що у будь-якій складній ситуації людину від самогубства утримує любов. «У найважчій з усіх мислимо важких ситуацій, коли вже неможливо виразити себе в жодній дії, коли єдиним залишається страждання, – у такій ситуації людина може здійснити себе через відтворення та споглядання образу того, кого вона любить. Вперше в житті я зміг зрозуміти, що мають на увазі, коли кажуть, що ангели щасливі любовним спогляданням нескінченного Господа» [4].

Висновок. Отже, проблема самогубства у сучасному світі є не що інше, як проблема сенсу життя людини, яку ніколи не зможуть задовольнити ні високі технології, ні гучні розваги, ні матеріальні статки. Людині потрібне її власне самоздійснення, самореалізація, повнота буття, що є можливим у своєрідному русі назустріч іншим людям, всьому живому, самому Богу.

Швидше за все, що в силу неможливості вибудувати в собі повну рівновагу та гармонію, ми будемо вимушені й надалі боротися з проблемою самогубства. Але це аж ніяк не є причиною того, щоб не підтримувати чи не допомагати тим, хто потребує до себе людської уваги, тепла і любові.

Список використаних джерел:

1. Бердяев Н. А. О самоубийстве: Психологический этюд. М. : Изд-во МГУ, 1992. 24 с.
2. ВООЗ: кожні 40 секунд у світі відбувається самогубство. URL: <http://surl.li/gmufv> (дата звернення: 18.04.2023).

3. Кубрак О. Самогубство в історії, філософії та релігіях світу. Збірник наукових праць. 2016. № 11. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/83013/1/Kubrak_suicide.pdf (дата звернення: 19.04.2023).

4. Франкл В. Сказати життю «Так»: психолог у концтаборі. URL: <https://limbook.net/read/skazat-zhizni-da-psiholog-v-konclagere.html?section=2#2> (дата звернення: 20.04.2023).

5. Menninger K. Man Against Himself. New York, 2000. 478 с.

Науковий керівник: Теліженко Л.В., доктор філософських наук, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.

Antonina Siryk,

senior teacher of the department of physical education and sports

Oksana Gladchenko,

senior teacher of the department of foreign languages and linguodidactics

THE SHUTTLE TIME UNIVERSITY COURSE IN THE MOTOR ACTIVITY OF STUDENTS

Relevance of the topic. Reforming the main areas of pedagogical education in modern realities necessitates changes in the structure of organizational and methodical support, the search for innovative approaches, active forms and methods of learning aimed at formation of a creative personality of students and health-preserving technologies.

This problem is solved with the introduction of modern sports and their elements into educational programs, which will undoubtedly affect the socialization of young people, increase their interest in sports, increase their motor activity, and expand knowledge in the field of physical culture and sports. Badminton should become one of these means of physical education.

The relevance of ensuring the high efficiency of physical education of